

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-64(5)/09

Warszawa, 9 czerwca 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
karnego (druk nr 1764).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

Stanowisko Rządu
do senackiego projektu ustawy
o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego
(druk sejmowy nr 1764)

Projekt ustawy *o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego* stanowi propozycję nowelizacji przepisów Kodeksu postępowania karnego, w związku z realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r. (sygn. akt K 42/07) i uwzględnia zmiany art. 156, art. 250 i art. 263 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

W powołanym wyroku Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z art. 2 oraz art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - art. 156 § 5 Kodeksu postępowania karnego *„w zakresie, w jakim umożliwia arbitralne wyłączenie jawności tych materiałów postępowania przygotowawczego, które uzasadniają wniosek prokuratora w przedmiocie tymczasowego aresztowania”*.

Założenia projektu, zgodnie z którymi zachodzi konieczność zmiany treści przepisu art. 156 § 5 k.p.k. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, są zasadne. Sentencja orzeczenia oraz jego uzasadnienie nie pozostawiają wątpliwości, że przepis art. 156 § 5 k.p.k. powinien ulec nowelizacji.

Podstawową propozycją senackiego projektu jest nowelizacja art. 250 poprzez dodanie przepisu § 3a wprowadzającego obowiązek udostępnienia na etapie postępowania przygotowawczego podejrzanemu lub jego obrońcy akt sprawy *„w części zawierającej dowody wskazane we wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania”*. Obowiązek taki, w związku z proponowaną zmianą art. 263 § 6 k.p.k. wprowadzającą konieczność odpowiedniego stosowania art. 250 § 3a k.p.k., będzie również aktualny w przypadku skierowania wniosku o przedłużenie tymczasowego

aresztowania. Proponowana w tym zakresie nowelizacja czyni zadość zaleceniu, wynikającemu z tezy przewodniej cytowanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w myśl której jawne muszą być wszystkie te materiały postępowania przygotowawczego, które uzasadniają wniosek prokuratora o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania.

W aktualnym stanie prawnym, przepis art. 156 § 5 k.p.k. reguluje zasady dostępu do akt postępowania przygotowawczego. Zgodnie z tym przepisem, w toku postępowania przygotowawczego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, stronom obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzenia odpisów i kserokopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kserokopie tylko za zgodą prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Natomiast innym osobom, akta w toku postępowania przygotowawczego - również za zgodą prokuratora - mogą być udostępnione tylko w wyjątkowych wypadkach. Na etapie postępowania przygotowawczego również w postępowaniu incydentalnym dotyczącym m.in. rozpatrzenia wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania, dostęp do akt sprawy uzależniony jest od arbitralnej decyzji prowadzącego postępowanie.

Przedstawiona w senackim projekcie regulacja, jako co do zasady słuszna, zasługuje na akceptację. Przedmiotowy projekt jest cenną inicjatywą mającą na celu dostosowanie brzmienia przepisu do treści sentencji powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Projektowane rozwiązania nasuwają jednak pewne wątpliwości, w szczególności nasuwa je umiejscowienie proponowanej regulacji w przepisach rozdziału 28 Kodeksu postępowania karnego zatytułowanego „Środki zapobiegawcze”. Skoro bowiem problematykę przeglądania akt i sporządzania odpisów reguluje rozdział 17 Kodeksu postępowania karnego, zatytułowany „Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów” (art. 156-159), to w tym właśnie rozdziale, nie zaś w proponowanym w projekcie, nowym art. 250 § 3a k.p.k. powinien znaleźć się przepis szczególnie wprowadzający odstępstwo od zasady wynikającej z art. 156 § 5 k.p.k., statuującej swobodę organu w zakresie wyrażenia zgody na udostępnienie akt w toku postępowania przygotowawczego, której arbitralność zakwestionował Trybunał Konstytucyjny.

Wynika to wprost z § 23 ust. 3 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r. Nr 100, poz. 908), który stanowi, że *„jeżeli od któregoś z elementów przepisu szczegółowego przewiduje się wyjątki lub któryś z elementów tego przepisu wymaga uściślenia, przepis formułujący wyjątki lub uściślenia zamieszcza się bezpośrednio po danym przepisie szczegółowym”*.

W toku dalszych prac legislacyjnych należy również uwzględnić stanowisko Trybunału Konstytucyjnego w zakresie potrzeby *„wprowadzenia przez ustawodawcę do kwestionowanego przepisu przesłanek ograniczających arbitralne stosowanie zaskarżonej regulacji. Powinny one polegać na doprecyzowaniu przepisów dotyczących dostępu do akt w związku z zastosowaniem lub przedłużeniem tymczasowego aresztowania w taki sposób, aby oskarżony (jego obrońca) miał możliwość efektywnej obrony i podważenia zasadności zastosowania środka zapobiegawczego”*.

W tym celu należałoby, proponowaną w senackim projekcie regulację dotyczącą przyznania podejrzanemu prawa dostępu do akt sprawy w części zawierającej dowody wskazane we wniosku prokuratora o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania, wzbogacić o unormowania określające konkretne kryteria odmowy zgody na udostępnienie dowodów, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że ich udostępnienie w tej fazie postępowania przygotowawczego zagrażałoby bezpieczeństwu publicznemu, narażałoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia pokrzywdzonego albo innego uczestnika postępowania, groziłoby zniszczeniem lub ukryciem dowodów albo tworzeniem dowodów fałszywych, groziłoby uniemożliwieniem ustalenia i ujęcia współsprawcy czynu zarzucanego podejrzanemu lub sprawców innych czynów ujawnionych w toku postępowania, ujawniałoby prowadzone czynności operacyjno-rozpoznawcze lub zagrażałoby utrudnieniem postępowania przygotowawczego w inny bezprawny sposób.

Mając na uwadze przedstawione argumenty należy stwierdzić, że senacki *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego* niewątpliwie stanowi istotny krok w kierunku wdrożenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, jednakże nie obejmuje wyżej wskazanych rozwiązań postulowanych przez Trybunał Konstytucyjny

w uzasadnieniu wydanego orzeczenia.

Wprowadzenie postulowanych w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego dalej idących rozwiązań powinno zostać rozważone na etapie dalszych prac legislacyjnych nad senackim projektem nowelizacji Kodeksu postępowania karnego.